

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2021-10-05

Diarienummer:
SCN-2021-00091

Handläggare:
Ann-Christine Dahlén, Sandra Sonnermyr Hovi

Yttrande till Inspektionen för vård och omsorg, IVO

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

1. **att** yttra sig gällande vidtagna åtgärder enligt **bilaga 2** till Inspektionen för vård och omsorg.

Ärendet

IVO har gjort tillsyn i ett individärende hanterat inom Beroende Unga Vuxna, Avdelning Vuxen, Socialförvaltningen. Inom ramen för tillsynen har IVO bedömt att nämnden inte lever upp till kraven på kvalitet med anledning av att nämnden inte har ansökt om vård enligt LVU eller LVM trots att omständigheterna i ärendet visade att förutsättningarna för sådan vård kunde antas vara uppfyllda. IVO begär att nämnden redovisar vilka åtgärder som nämnden har vidtagit eller planerar att vidta med anledning av den brist som IVO har konstaterat. Nämnden har rutiner på området, återkommande metoddagar med fördjupning i rättsfall samt att personal som arbetar med LVM och LVU har regelbundna utbildningar kring lagstiftning på området. Utöver detta har nämnden vidtagit eller planerar vidta ett antal åtgärder för att ytterligare säkerställa att handläggningen sker rättssäkert och utifrån individens behov, vilket redovisas för i yttrandet till IVO.

Beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Vuxen myndighet tillsammans med avdelning systemledning.

Föredragning

IVO har gjort tillsyn i ett individärende hanterat inom Beroende Unga Vuxna, Avdelning Vuxen, Socialförvaltningen. Inom ramen för tillsynen har IVO bedömt att nämnden inte lever upp till kraven på kvalitet med anledning av att nämnden inte har ansökt om vård enligt LVU eller LVM trots att omständigheterna i ärendet visade att förutsättningarna för sådan vård kunde antas vara uppfyllda. IVO begär att nämnden redovisar vilka åtgärder som nämnden har vidtagit eller planerar att vidta med anledning av den brist som IVO har konstaterat. Redovisningen ska även innehålla uppgift om när åtgärder har genomförts eller planeras att genomföras samt hur nämnden avser att säkerställa att bristen inte uppstår i likartade ärenden. Om bristen som IVO påtalar inte avhjälpas kan IVO komma att fatta beslut om att förelägga nämnden att vidta åtgärder

Socialnämnden har tydliga rutiner för hur anmälningar gällande LVM/LVU hanteras, se bilaga 1 - 3. Bedömningar ska göras i enlighet med rutiner och gällande lagstiftning och när anmälan inkommer görs alltid en bedömning av om vården kan tillgodoses på annat sätt. Nämnden har också ett system för avvikelshantering om det skulle uppdagas att rutiner inte följs.

Vidare så har socialnämnden återkommande metoddagar för att fördjupa sig i rättsfall och förändringar i lagstiftning, med stöd av kommunjurister. Socialnämnden erbjuder också regelbundet utbildningar i LVM/LVU lagstiftning för personal som arbetar med detta.

Utöver detta har nämnden vidtagit/planerar vidta följande åtgärder för att ytterligare säkerställa att handläggningen sker rättssäkert och utifrån individens behov:

- Nämnden kommer systematiskt att göra bedömningar utifrån rekvisiten i LVU-lagstiftningen även på inkomna LVM-anmälningar för personer som åldersmässigt omfattas av båda lagstiftningarna. Dessa bedömningar ska noggrant redogöras för i bedömningsdelen i utredning/aktualisering. Denna åtgärd är redan i bruk hos de beslutsfattare som är involverade i det dagliga arbetet. En genomgång av detta med beslutsfattare som ibland träder in som ersättare vid sjukdom och semester har även hållits vid möte 2021-09-27.
- Vid en workshop i samband med planeringsdag 2021-11-18 kommer ovan nämnda åtgärd även att förankras hos samtlig personal som berörs.
- I de ärenden där det finns minsta tveksamhet kring bedömning ska ärendet tas till nämndens individutskott för avgörande.
- Beslutsfattare inom Socialtjänsten har inbjudits till psykiatrin för att informera dess läkare om grunder för LVM/ LVU, vad en orosanmälan/ LVM-anmälan behöver innehålla samt vikten av att uppgifterna i anmälningar och intyg innehåller uppgifter som är väl grundade.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 5 oktober 2021
- Bilaga 1, beslut från IVO
- Bilaga 2, Yttrande till IVO inklusive bilagor

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Socialnämnden
Yttrande till IVO

Datum:
2021-10-27

Diarienummer:
SCN-2021-00091

Handläggare:
Elisabeth Karlsson, Sandra Sonnermyr Hovi

Inspektionen för vård och omsorg
Box 423
701 48 Örebro

Yttrande till Inspektionen för vård och omsorg, IVO

Dnr 3.5.1-07068/2021-3

Svar gällande påtalade brister i kvalitet.

IVO har gjort tillsyn i ett individärende hanterat inom Beroende Unga Vuxna, Avdelning Vuxen, Socialförvaltningen. Inom ramen för tillsynen har IVO bedömt att nämnden inte lever upp till kraven på kvalitet med anledning av att nämnden inte har ansökt om vård enligt LVU eller LVM trots att omständigheterna i ärendet visade att förutsättningarna för sådan vård kunde antas vara uppfyllda. IVO begär att nämnden redovisar vilka åtgärder som nämnden har vidtagit eller planerar att vidta med anledning av den brist som IVO har konstaterat. Redovisningen ska även innehålla uppgift om när åtgärder har genomförts eller planeras att genomföras samt hur nämnden avser att säkerställa att bristen inte uppstår i likartade ärenden.

Beskrivning av åtgärder

Socialnämnden har tydliga rutiner för hur anmälningar gällande LVM/LVU hanteras, se bilaga 1 - 3. Bedömningar ska göras i enlighet med rutiner och gällande lagstiftning och när anmälan inkommer görs alltid en bedömning av om vården kan tillgodoses på annat sätt. Nämnden har också ett system för avvikelshantering om det skulle uppdagas att rutiner inte följs.

Vidare så har socialnämnden återkommande metoddagar för att fördjupa sig i rättsfall och förändringar i lagstiftning, med stöd av kommunjurister. Socialnämnden erbjuder också regelbundet utbildningar i LVM/LVU lagstiftning för personal som arbetar med detta.

Utöver detta har nämnden vidtagit/planerar vidta följande åtgärder för att ytterligare säkerställa att handläggningen sker rättssäkert och utifrån individens behov:

- Nämnden kommer systematiskt att göra bedömningar utifrån rekvisiten i LVU-lagstiftningen även på inkomna LVM-anmälningar för personer som åldersmässigt omfattas av båda lagstiftningarna. Dessa bedömningar ska noggrant redogöras för i bedömningsdelen i utredning/ aktualisering. Denna åtgärd är redan i bruk hos de beslutsfattare som är involverade i det dagliga arbetet. En genomgång av detta med beslutsfattare som ibland träder in som ersättare vid sjukdom och semester har även hållits vid möte 2021-09-27.
- Vid en workshop i samband med planeringsdag 2021-11-18 kommer ovan nämnda åtgärd även att förankras hos samtlig personal som berörs.
- I de ärenden där det finns minsta tveksamhet kring bedömning ska ärendet tas till nämndens individutskott för avgörande.
- Beslutsfattare inom Socialtjänsten har inbjudits till psykiatri för att informera dess läkare om grunder för LVM/ LVU, vad en orosanmälan/ LVM-anmälan behöver innehålla samt vikten av att uppgifterna i anmälningar och intyg innehåller uppgifter som är väl grundade.

Bilagor

1. Rutin förhandsbedömning
2. Rutin för att aktualisera och förhandsbedöma ett ärende
3. Check-lista för LVU

Socialnämnden

Asal Gohari
Ordförande

Lotta von Wowern
Nämndsekreterare

Ansvarig Hanna Sjöstrand och Emma Stenlund	Upprättad av Rutingsgruppen	Fastställd 15-10-06	Berörd verksamhet IFO Vuxen
Dokumentnamn Rutin förhandsbedömning	Dokumentkategori Rutiner	Dokumentnummer(version)	Reviderad 16-04-06

Rutin förhandsbedömning

Syfte

Att följa Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5), Socialstyrelsens handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* publicerad 2015 samt det resonemang som förs av IVO avseende förhandsbedömningar i rapporten *Förhandsbedömningar i socialtjänsten – ett riskområde*, publicerad 2014.

Ansvar

Socialekreterare ansvarar för korrekt handläggning gällande förhandsbedömning. Beslut om att inleda eller ej inleda utredning enligt 7 § LVM fattas enligt delegationsordningen av specialisthandläggare eller enhetschef.

Omfattning

Av 5 kap. 2 § p. 1-4 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL och LVM, framgår vad som ska ingå i en förhandsbedömning.

Om förhandsbedömningen leder till ett ställningstagande att inte inleda utredning enligt 11 kap § 1 SoL samt § 7 LVM ska detta dokumenteras. Av dokumentationen ska framgå:

1. Att en utredning inte inleds
2. Datum, (år, månad, dag) för ställningstagandet
3. En motivering till ställningstagandet och
4. Namn och befattning på den som gjort ställningstagandet

I handlingen från IVO framgår det att i en förhandsbedömning får det inte förekomma något utredningsarbete. Detta innebär att man inte får inhämta någon information annat än från den enskilde och anmälaren. Man kan dock använda sig av tidigare kändedom om klienten vid förhandsbedömningen.

I en ansökan ska det överhuvudtaget inte förekomma förhandsbedömningar. Det kan dock i enskilda ärenden vara svårt att vid första telefonkontakt veta om personen vill ansöka om stöd genom socialtjänsten. Personen kan vara intresserad av råd och stöd och kanske inte känner till vad det innebär att vara aktuell på socialtjänsten, därför kan det vara lämpligt ändå att ha en förhandsbedömning för att klargöra detta. Det åligger socialtjänsten att ta reda på om personen vill göra en ansökan eller inte. Om en ansökan vidareförmedlas så är det viktigt att man får bekräftat från den enskilde att denna vill

---

Ansvarig Hanna Sjöstrand och Emma Stenlund	Upprättad av Rutingsgruppen	Fastställd 15-10-06	Berörd verksamhet IFO Vuxen
Dokumentnamn Rutin förhandsbedömning	Dokumentkategori Rutiner	Dokumentnummer(version)	Reviderad 16-04-06

---

ansöka om stöd. När detta står klart tas utan dröjsmål ställning till om en utredning ska inledas eller inte. När det gäller utredningar avseende vuxna finns ingen tidsgräns för

inom vilken tid ställningstagandet ska göras men det bör stå i proportion till de uppgifter som framkommer.

I IVO:s handling framgår att det är viktigt att redogöra för omständigheterna i det enskilda ärendet och inte använda standardformuleringar som exempelvis ”Ingen annan lagstiftning bedöms vara tillämplig”. Det vill säga att det i dokumentationen ska framgå varför kriterierna för LVM inte befaras vara uppfyllda i det enskilda ärendet utifrån de uppgifter som framkommit.

Socialförvaltningen
Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Katja Friberg, avdelningschef

Dokumentansvarig:
Ann-Christine Dahlén, biträdande avdelningschef

Gäller för avdelning
Barn och ungdom myndighet

Datum:
2019-12-11

Version/Dokumentidentitet:
SCF_RU-35-02

Gäller för enhet
Alla

Att aktualisera och förhandsbedöma ett ärende

Syfte

Syftet med rutinen är att alla ärenden handläggs på samma sätt oavsett vilken enhet som handlägger ärendet eller vart i Uppsala kommun som den enskilde är bosatt. När det finns oro för att ett barn far illa ska det handläggas rättssäkert, skyndsamt för att säkerställa att barn inte far illa.

Omfattning

Rutinen gäller för medarbetare som arbetar med handläggning av ärenden som gäller barn under 18 år. Det finns en del arbetsätt och rutiner som är samarbeten över avdelningarna. Rutinen hänvisar till gällande metodstöd som ska användas av samtliga handläggare. För rutiner som rör vuxna se gällande sidor i kvalitetsledningssystemet

Genomförande

Anmälan

- BBIC-dokument som ska användas:
  - *Anmälan/information på annat sätt*
- Grundbok i BBIC, s 71–72
- Metodstöd för BBIC, s 48–49
- Utredda barn och unga, s 52–53
  - Brott mot barn, s 137–160
  - Särskilt om unga 18–20 år, s161-166

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Aktualisera

1. Anmälan inkommer till socialförvaltningen, se Hantera anmälan, ansökan och yttrande SCF_RU-45-01. Se blankett för orosanmälan (SCF_RU-36-01).
  - Om anmälan gäller oro för att barnet utsatts för våld eller bevittnat våld¹ i nära relation ska utredning inledas utan dröjsmål. Om anmälan gäller ungdomar över 18 år handläggs ärendet på enheten Nexus. Se instruktion vid handläggning av ärenden med våld (under arbete) samt rutin för nexus (under arbete). Gå vidare till rutin *Att utreda och bedöma ärenden*, SCF_RU-36.
  - Om anmälan gäller oro för ett ofött barn.²
  - Om anmälan gäller personer som vistas i kommunen men inte är folkbokförda, se rutin [Handlägga ett ärende utifrån vistelsebegreppet](#), SCF_RU-30.
  - Om anmälan gäller att ett barn saknar vårdnadshavare och/eller är i behov av särskilt förordnad vårdnadshavare tex på grund av vårdnadsöverflytt, se rutin *Utreda behov av särskilt förordnad vårdnadshavare* (under arbete).
  - Om anmälan gäller att ett barn bor hos någon annan än sina vårdnadshavare, se rutin medgivande vid privatplacering (under arbete).
2. Mottagare av anmälan registrerar den i verksamhetssystemet och genom att göra en aktualisering, se [Lathundar procapita](#).
3. Anmälan fördelas till ansvarig utredningsenhet för vidare handläggning, se [bilaga 1](#),
  - Mottagningsenheten vid ej pågående ärenden
  - Handläggande utredningsenhet vid pågående ärenden
4. Enhetschef/specialisthandläggare tilldelar ärendet till den som är mest lämpad att göra skyddsbedömningen. Barnets omedelbara skyddsbehov ska bedömas utifrån den inkomna anmälan.
5. Anmälan ska skyddsbedömas samma dag eller senast dagen efter om anmälan kommer in sent på dagen. Bedömningen ska dokumenteras och motiveras i verksamhetssystemet (se rutin *Genomföra omedelbar skyddsbedömning*, SCF_RU-38) i BBIC dokument "Anmälan information på annat sätt".³
6. Om socialjouren gjort en omedelbar skyddsbedömning ansvarar de för att skyddsbedömningen dokumenteras i verksamhetssystemet i pågående ärenden.
7. Om barnet är i behov av omedelbart skydd ska utredning inledas utan dröjsmål och åtgärder vidtas (t.ex. omedelbart omhändertagande 6 § LVU, jourplacering 4:1 SoL). Se checklista handläggning LVU, checklista kriterier LVU, checklista domstolsförhandling LVU (under arbete).

---

¹ [Definition av våld i nära relationer](#) från Socialstyrelsen

² Utreda barn och unga, s 84

³ Utreda barn och unga, s 63, Grundbok i BBIC" s 71.

Förhandsbedöma

8. En förhandsbedömning ska genomföras inom 14 dagar. Om det finns synnerliga skäl⁴ kan förhandsbedömningen ta längre tid än 14 dagar. Detta ska motiveras och dokumenteras i BBIC dokument "Anmälan information på annat sätt".⁵
  - Handläggare planerar hur kontakt med vårdnadshavare och barnet ska planeras.
  - Handläggare bedömer när och hur vårdnadshavarna ska kontaktas utifrån rådande skyddsbedömning.
  - Samtal med barn sker i regel planerat och i samråd med vårdnadshavare.⁶
  - Handläggare kan samtala med barn utan vårdnadshavares kännedom/samtycke om det inkommit anmälan med hög oro där socialtjänsten bedömer att det krävs för att bedöma barnets skyddsbehov.
  - Barn som kommer till socialförvaltningen spontant och utan vårdnadshavare ska alltid erbjudas samtal.⁷
  - Handläggare kontaktar, vid inkomna anmälningar gällande våld mellan vårdnadshavare, den förälder som är utsatt för våld för att bedöma skyddet för barnet och den utsatta föräldern.
  - Handläggare kontaktar den förälder som är misstänkt för våld så fort som möjligt med hänsyn tagen till förundersöknings-sekretess och barnets skydd.
  - Handläggare ska erbjuda barnet/vårdnadshavare och den som gjort anmälan ett anmälningsmöte om det är lämpligt med hänsyn till barnets bästa.⁸
9. Utifrån informationen som inhämtats under förhandsbedömningen ska beslutsfattaren enligt delegationsordning fatta ett beslut om att inleda utredning eller inte. Beslutet ska motiveras, dateras samt anges vem som fattat beslutet.⁹
10. Handläggare registrerar beslutet genom att lägga in i verksamhetssystemet, se [Lathundar procapita](#).
11. Beslutet ska kommuniceras med den enskilde och hur det skett ska dokumenteras. Barn över 15 år är egen part. Om barnet eller den vuxne inte kommit till tals ska anledningen till detta dokumenteras. Allt ska dokumenteras i BBIC dokument "Anmälan/information på annat sätt".
12. Om beslut är att inleda utredning fördelas ärendet till utredningsenhet, se [bilaga 1](#).
13. Om beslut är att ej inleda utredning ska dokumenten sättas in i kännedomspärm eller läggas in i akt, se rutin för arkivering och gallring (under arbete).
14. Handläggare ska återkoppla till anmälaren, om utredning inleds eller ej, i de fall detta angetts i anmälningsblanketten (SCF_BL-36).

---

⁴ Utreda barn och unga, s 66

⁵ Utreda barn och unga, s 64, Grundbok i BBIC, s 71

⁶ Att samtala med barn, Utreda barn och unga, s 92

⁷ Utreda barn och unga, s 94

⁸ Utreda barn och unga, s 66–68

⁹ Utreda barn och unga, s 55

Ansökan

- BBIC-dokument som ska användas:
  - *Ansökan om bistånd*
- Grundbok i BBIC, s 71–72
- Metodstöd för BBIC, s 50–51
- Utreda barn och unga, s 52–53
  - Brott mot barn, s 137–160
  - Särskilt om unga 18–20 år, s 161–166

14. Ansökan inkommer skriftligen eller muntligen. Ansökan registreras i verksamhetssystemet, se [Lathundar procapita](#).
  - Skriftlig ansökan registreras av administratör
  - Muntlig ansökan registreras av den som tar emot den.
15. Ansökan ska dokumenteras i BBIC-dokument ”*Ansökan om bistånd*”.
16. Beslutsfattare enligt [delegationsordning](#) ska fatta beslut om att inleda utredning utan dröjsmål. Beslutet ska dokumenteras i BBIC dok. ”*ansökan*” samt registreras i verksamhetssystemet, se [Lathundar procapita](#).
17. Ärendet fördelas till en utredningsenhet för vidare handläggning, se [bilaga 1](#).

Information på annat sätt

18. Socialnämnden kan också på annat sätt få information som leder till oro för ett barn och som kan föranleda en utredning. Det kan till exempel vara information inom nämnden.¹⁰ Ärendet handläggs på samma sätt som en anmälan förutom om någon begär ett yttrande från socialnämnden. Då ska socialnämnden alltid inleda en utredning.

---

¹⁰ Utreda barn och unga, s 53–54

Relaterade dokument

Rutiner

- Att utreda och bedöma ett ärende, SCF_RU-36
- Att besluta om insatser, SCF_RU-37
- Genomföra en omedelbar skyddsbedömning, SCF_RU-38
- Hantera anmälan, ansökan och yttrande, SCF_RU-45
- Hantera ärenden till socialnämndens individutskott, SCF_RU-12
- Hantera situationer där det kan förekomma hot och våld, SCF_RU-28
  - Lokal instruktion hot och våld, Hammesplanaden
- Hur en personakt upprättas och förvaras, arkiveras (under arbete).
- Hantera uppdragstagare i ASTA, SCF_RU-05
- Instruktion vid handläggning av ärenden med våld (under arbete)
- [Placerade barns skolgång och hälsa](#), Vård i Samverkan (ViS)
- Rutin för nexus (under arbete)

Blanketter

- Anmälan till socialtjänsten vid misstanke eller kännedom om att barn eller ungdomar far illa, SCF_BL-36

Checklistor

- Checklista Barnahus
- Checklista information vid första mötet med vårdnadshavare och barn

Övriga dokument

- [Anmäla oro för barn](#), Socialstyrelsen
- [Att samtala med barn](#), Socialstyrelsen
- [Bedöma barns mognad för delaktighet](#), Socialstyrelsen
- [Grundbok i BBIC](#), Socialstyrelsen
- [Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten](#), Socialstyrelsen
- [Metodstöd i BBIC](#), Socialstyrelsen
- [Till dig som har skyldighet att anmäla oro för barn](#), Socialstyrelsen
- [Utreda barn och unga, handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen](#), Socialstyrelsen
- [Våld – handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer](#), Socialstyrelsen

Bilaga 1, Fördelningsprincip

Fördelning av ärenden sker enligt följande:

Ärende fördelas utifrån geografisk fördelning till utredningsenhet 1 och enligt turordning till utredningsenhet 2-4 och enligt målgrupp till ensamkommandeenhet 1-2.

Förhandsbedömning/utredning hanteras av utredningsenheterna

- Barn och /eller syskon som är eller har varit aktuella inom tre månader fördelas till den enhet som senast handlade ärendet
- Syskon/halvsyskon hålls ihop

Förhandsbedömning hanteras av mottagningsenheten

- Begäran om hjälp från andra kommuner
- LOB på förälder vars barn ej är aktuell
- barn som utsatts för brott och inte har ett pågående ärende

Förhandsbedömning/utredning hanteras av annan enhet

- Nya polisanmälningar där brottet begicks före 18 årsdagen ska till UB (gäller även syskon), förutom personer med ofullständiga personnummer som ska till ME
- Syskon till ensamkommande barn fördelas till ensamkommandeenheterna
- Ungdomar över 18 år som inte har ett pågående ärende inom avdelning barn och ungdom myndighet går direkt, utan inregistrering, till Nexus även om yngre syskon är aktuella.
- När ett nytt ärende fördelas där det finns både barn och ungdom ska ärendet fördelas enligt turordning till den enhet där ärendet mest hör hemma utifrån ärendets innehåll.
- Familjerna ska hållas ihop och enheterna ansvara för att ärendena samhandläggs om det är flera syskon i en familj som är aktuella.
- Den handläggare som har haft ärendet på mottagningsenheten gör bedömningen tillsammans med specialisthandläggare vilken enhet familjen ska fördelas till.
- Vid fördelning av ärende där person under året fyller 13 år så är det aktuell ålder vid fördelningsdatum som gäller om det ska fördelas till barn eller ungdom.

Checklista kriterier LVU

LVU 2 §

Det är endast barn under 18 år som får omhändertas enligt 2 § LVU (unga människor får omhändertas enligt 3 § LVU fram till 20-årsdagen).

Är den unge under 18 år?

JA Gå vidare till steg 2

NEJ Se LVU-bedömningar enligt [3 §](#)

STEG 2: Är alla frivilliga möjligheter att bereda vård

---

1 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

”Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom ska göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453).”

Den som är under 18 år ska dock beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.”

Är ni inne i ett LVU-ärende? Är alla möjligheter till frivillig vård uttömda?

- Har ni varit lyhörda för de önskemål om insatser som har framställts?

JA Dokumentation krävs. Besvara nästa fråga.

NEJ Ni måste ta reda på den unges/vårdnadshavarnas inställning och följa upp önskade insatser för bedömning.

- Har ni utrett dessa önskemål och gjort en bedömning?

JA Dokumentation krävs. Besvara nästa fråga.

NEJ Utred önskemålen och gör en bedömning om dessa åtgärder är behövliga och tillräckliga.

- Har ni erbjudit insatser?

JA Ni har erbjudit insatser som inte har fungerat. Besvara nästa fråga. Fundera även över varför insatserna inte fungerade? Har den enskilde tackat nej till dem, avbrutit dem, inte varit mottaglig för dem?

NEJ Om det finns någon form av behövlig vård som kan ges på frivillig väg ska sådan erbjudas.

- Har ni gett den enskilde en möjlighet att samtycka till den nu föreslagna vården enligt LVU?
JA Gå vidare.
NEJ Erbjud frivillig vård.

STEG 3: De faktiska förhållanden som åberopas

---

2 § LVU

”Vård skall beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas.”

För att kunna åberopa denna grund krävs bevisning av särskild dignitet.

Om koppling till straffrättslig terminologi och process

”Nämnden har möjlighet att ingripa med stöd av LVU om ett barn utsätts för misshandel, även om det inte går att slå fast vem som är gärningsman eller om det inträffade inte kan hänföras till misshandel enligt BrB. Socialnämnden har således att göra en självständig bedömning av barnets behov av skydd och stöd och behöver inte avvakta eller ta hänsyn till resultatet av en eventuell polisutredning.

Nämndens bedömning ska inte enbart omfatta en eventuell polisanmäld misshandel utan barnets hela situation. Nämnden har att vidta de åtgärder som behövs för att skydda barnet och ge erforderlig vård oberoende av om en polisutredning leder till åtal och fällande dom eller inte. Uppgifter från polisutredningen kan naturligtvis vara värdefulla som del i den sociala utredningen av vad barnet utsatts för.” Prop. 2002/03:53 s. 82

Om beviskraven

HFD 2011 ref. 6 ger ledtrådar kring bevisvärdering. Föräldrars skiftande, vaga och tvetydiga invändningar kunde inte vederlägga barnens, förskolepersonalens och jourhemsföräldrarnas uppgifter och iakttagelser. De invändningar som föräldrarna har gjort och den vittnesbevisning som kammarrätten tillåtit rubbade inte tilltron till uppgifterna från barnen, förskolepersonalen, jourhemsfamiljen och socialtjänstens handläggare.

RÅ 1996 ref. 91 ger ledtrådar för om ni ska välja misshandelsgrunden eller grunden ”bristande omsorg”. När utredningen inte ger något klart besked om att vårdnadshavarna har orsakat skadan välj grunden brister i omsorgen om barnet, steg 3.3.

Om bevisbördan

Utgångspunkten är att nämnden alltid måste göra det sannolikt att åberopade förhållanden föreligger. Se dock RÅ 2008 ref. 55 – bevisligen uttryckta hot kastar omkull bevisbördan.

”Med hänsyn till de ödesdiga konsekvenser som kan följa av en felaktig bedömning i en sådan situation kan det emellertid ofta vara rimligt att socialnämnden under en tid får den möjlighet till kontroll av barnets förhållanden som är förenad med vård enligt LVU. Annars

kräver barnets skyddsintresse att det på ett betryggande sätt kan visas att det som inträffat i ärendet trots allt inte utgör en påtaglig risk för barnets hälsa eller utveckling. I detta fall medför moderns hotfulla uttalanden, det våld som hon har utövat mot sonen och hennes bristande vilja eller förmåga att tillgodose hans behov av vård och omsorg att det måste ställas förhållandevis höga krav på den utredning som ska visa att det ändå inte finns skäl för vård enligt LVU.”

Definition psykisk misshandel

Det är inte fråga om enskilda händelser utan om en relation och ett förhållningsätt som bl.a. hindrar utvecklingen av en positiv självbild hos barnet. Det är fråga om brister i hänsynen till barnets behov och i insikten om vad ett barn är. Det kan handla om att den vuxne uppfattar att barnet är till för att uppfylla de vuxnas behov, att barnet inte får vara en person i sin egen rätt. Det kan också vara fråga om att förväntningarna på barnet är orealistiska och inte stämmer överens med barnets utvecklingsnivå. Det kan även handla om att den unge utsätts för psykiskt lidande genom systematiska kränkningar, nedvärdering eller terrorisering.

Det innebär psykisk misshandel också när föräldrar är känslomässigt avvisande mot barnet, kränker barnet eller hotar med att överge barnet. Det kan vara att ett barn alltid särbehandlas negativt i jämförelse med syskonen, inte får äta med familjen, inte alls får samma standard som övriga familjemedlemmar etc. En annan situation är då föräldrarna ständigt säger till ett barn att det är dumt, klumpigt, fult, värdelöst, det värsta som hänt föräldrarna etc. Ett annat exempel är då ett barn ständigt lever under hot av något slag, t.ex. hot om stryk eller andra repressalier eller om att föräldrarna inte vill ha kvar barnet i hemmet. (SOU 2015:71 s. 291–294)

Åsynen av våld i hemmet definieras som psykisk misshandel. Hot och kontroll i hemmet definieras som psykisk misshandel.

Gränsdragning till brister i omsorgen är ibland svår. Åberopa för säkerhets skull båda grunderna.

Har fysisk eller psykisk misshandel förekommit?

JA det föreligger omständigheter som gör det sannolikt att vårdnadshavarna har misshandlat barnet. Komplettera eventuellt med ytterligare en grund, se steg 3.2.

NEJ det föreligger inga sådana omständigheter. Gå vidare och se om steg 3.2 är uppfyllt.

3.2 Finns det ett otillbörligt utnyttjande?

Med begreppet otillbörligt utnyttjande avses

- sexuellt utnyttjande
- utnyttjande i pornografiskt syfte
- kroppsarbete
- inadekvat ansvarstagande av viss dignitet.

Det otillbörliga utnyttjandet måste kunna knytas till en vårdnadshavare. Om det inte går, välj steg 3.3 om brister i omsorgen (att inte kunna skydda barnet).

Finns det ett otillbörligt utnyttjande?

JA, det föreligger omständigheter som gör det sannolikt att vårdnadshavarna har utnyttjat barnet på ett otillbörligt sätt. Komplettera eventuellt med ytterligare en grund, se steg 3.3.

NEJ Gå vidare och se om steg 3.3 är uppfyllt.

3.3 Finns det brister i omsorgen eller något annat riskfyllt förhållande i hemmet?

Brister i omsorgen är ”en slasktratt” på så sätt att där inryms omständigheter som inte når upp till beviskraven för misshandel och otillbörligt utnyttjande. Den sammantagna helhetsbilden kring barnets situation visar på brister i omsorgen. När skador inte kan hänföras till att vårdnadshavarna direkt har orsakat dem så kan de vara hänförliga till att vårdnadshavaren brister i omsorgen genom att inte ha tagit sitt föräldraansvar enligt föräldrabalken.

Omständigheterna måste dock vara hänförliga till ”hemmet”. HFD fann i HFD 2014 ref. 23 att hotelser som hade riktats utifrån mot modern till fyra barn inte kunde anses utgöra ett förhållande i hemmet i den mening som avses i LVU. I HFD 2015 ref. 27 ansågs inte heller risken för att en pappa skulle söka upp mamman utgöra ett förhållande i hemmet. Under grunden ”brister i omsorgen” har ni möjlighet att rita upp en helhetsbild kring barnets situation i hemmet som motiverar ett ingripande, eftersom barnet inte kan vara kvar i hemmet.

Finns det brister i omsorgen eller något annat riskfyllt förhållande i hemmet?

JA, det föreligger brister i omsorgen. Gå vidare till steg 4.

NEJ, det föreligger inga brister i omsorgen (och det har inte förekommit misshandel eller otillbörligt utnyttjande) Gå inte vidare med LVU-ärendet.

STEG 4: Föreligger en påtaglig skaderisk med hänsyn till den ungas hälsa eller utveckling?

Bevisning

Skador:

- Har faktiska skador redan inträffat? Vilka?

Skaderisker:

Finns det klara, konkreta, påvisbara risker för skada utifrån de i steg 3 åberopade omständigheterna?

- Vilka skaderisker finns? Gör en prognos. Vad händer med barnet om barnet inte får den föreslagna vården? Detta måste skrivas fram klart och tydligt för barnet i fråga. Observera att hänvisningar till forskning kan tjäna som uppbackning av ett

påstående, men aldrig ensam som en omständighet som visar på en påtaglig skaderisk.

RÅ 2009 ref. 64: Vid den bedömning som ska göras måste utgångspunkten vara barnets aktuella situation och en närliggande eller klart förutsebar utveckling av denna. Hypotetiska resonemang om framtida händelser kan således inte ligga till grund för ett beslut om tvångsvård.

HFD 2011 not. 101: Det krävs alltså att man gör ett antagande om en framtida sannolikhet. Det innebär att ju yngre barnet är, desto svårare kan det vara att underbygga antagandet med tillräckligt konkreta omständigheter. Den utredning som förs fram i domstolen måste likväl, även när det är fråga om ett mycket litet barn, grundas på antaganden som så långt möjligt innefattar och bygger på relevanta observationer av föräldrarna och barnet.

Föreligger en påtaglig skaderisk med hänsyn till den ungas hälsa eller utveckling?

JA, det föreligger en påtaglig skaderisk. Gå vidare till steg 5.

NEJ, det föreligger inte en påtaglig skaderisk. Gå inte vidare med LVU-ärendet.

STEG 5: Vårdbehov

Vad behöver barnet? Detta skriver ni in i vårdplanen, som ni hänvisar till och redogör för även i utredningen och i ansökan om LVU-vård. Behövlig vård medför att barnet inte längre löper risk för skada. Utredningen av vårdbehovet utmynnar i föreslagen vård (en vårdplan).

STEG 6: Samtycker vårdnadshavarna, och barnet från 15 års ålder, till den föreslagna vården?

Möjlig invändning 1 från vårdnadshavarna/barnet: Det konkreta vårdförslaget utgör inte behövlig vård. Frivilliga möjligheter är inte uttömda och ett nytt vårdförslag läggs fram.

- Bemöt invändningen: Öppenvårdsalternativen är uttömda och det föreslagna alternativet är inte lämpligt.

Möjlig invändning 2 från vårdnadshavarna/barnet: Det finns ett samtycke.

- Bemöt invändningen: Samtycket är inte tillförlitligt. Samtycket präglas av ambivalens. Vårdens genomförande äventyras.

Samtycker vårdnadshavarna, och barnet från 15 års ålder, till den föreslagna vården?

JA, alla samtycker genuint. Gå inte vidare med LVU-ärendet. Vård enligt socialtjänstlagen kan ges.

NEJ, samtycke till den föreslagna vården saknas eller är inte tillförlitligt. Gå vidare med LVU-ärendet.

STEG 7: Barnets bästa

Vad som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut enligt LVU. Det ska säkerställa att barnets hälsa eller utveckling inte skadas.

Kontrollera att följande är dokumenterat i utredningen och ansökan:

- barnets bästa utifrån professionens expertis (vad professionella vuxna anser att barnet behöver)
- barnets bästa utifrån barnets egen synvinkel
- att all relevant information har getts till barnet med hänsyn till barnets ålder och mognad
- att hänsyn har tagits till den ungas vilja med beaktande av ålder och mognad och utifrån det objektivt långsiktigt bästa för den unga

STEG 8: Ett omedelbart omhändertagande?

I det ögonblicket ni kommer fram till att

- det är sannolikt att barnet behöver vård enligt LVU (på grund av misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller ett annat förhållande i hemmet som medför en påtaglig skaderisk för barnet) och ni har starka indikationer på att en utredning kommer att kunna göra sannolikt att kriterierna för LVU-vård är uppfyllda,

OCH

- det gäller att agera snabbt (rättens beslut på grundval av en ansökan kan inte avvaktas) för att undgå fara för barnet (det finns risk för hälsa och utveckling, att utredningen försvåras eller att vidare åtgärder hindras),

ska du fatta ett beslut om ett omedelbart omhändertagande. Se 6 § LVU.

LVU 3 §**STEG 1: Den unges ålder**

Det är endast personer under 20 år som får omhändertas med stöd av 3 § LVU. (Med stöd av 2 § får unga människor omhändertas endast fram till 18-årsdagen).

Är den unge under 20 år?

JA Gå vidare till steg 1.1.

NEJ Ni kan inte omhänderta personen enligt LVU.

1.1 är den en 18- eller 19-åring?

JA Gå vidare till steg 1.2.

NEJ Gå vidare till steg 2.

1.2 Är LVU-vård lämpligare än någon annan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt?

Med ”någon annan vård” menas kriminalvård, missbruksvård och psykiatrisk vård.

För att LVU-vård ska bedömas vara lämpligare än psykiatrisk vård måste det finnas en mottaglighet för en ”uppfostrande behandling”. Det finns en presumtion för att vård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) går före vård enligt LVU.

Det finns även en presumtion för att LVU-vård går före vård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Gör en bedömning i det enskilda fallet. Kriterier att beakta är:

- mognad och utveckling
- mottaglighet för vårdformen
- om det finns ett missbruk: LVU-vård kan vara bättre ägnad att förebygga skador för den unges utveckling
- om det finns kriminalitet: LVU-vård kan ge bättre förutsättningar för en social rehabilitering än kriminalvård.

Är LVU-vård lämpligare än någon annan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt?

JA, LVU-vård är lämpligare än annan vård. Gå vidare till steg 2.

NEJ, annan vård är lämpligare. Gå inte vidare med ett LVU-ärende.

STEG 2: Är alla frivilliga möjligheter att bereda vård uttömda?

---

1 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

”Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom ska göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453).

Den som är under 18 år ska dock beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.”

Är ni inne i ett LVU-ärende? Är alla möjligheter till frivillig vård uttömda?

- Har ni varit lyhörda för de önskemål om insatser som har framställts?

JA Dokumentation krävs. Besvara nästa fråga.

NEJ Ni måste ta reda på den unges/vårdnadshavarnas inställning och följa upp spår om önskade insatser för bedömning.

- Har ni utrett dessa önskemål och gjort en bedömning?

JA Dokumentation krävs. Besvara nästa fråga.

NEJ Utred önskemålen och gör en bedömning av om dessa åtgärder är behövliga och tillräckliga.

- Har ni erbjudit insatser?

JA Ni har erbjudit insatser som inte har fungerat. Besvara nästa fråga. Fundera även över varför insatserna inte fungerade. Har den enskilde tackat nej till dem, avbrutit dem, inte varit mottaglig för dem?

NEJ Om det finns någon form av behövlig vård som kan ges på frivillig väg ska sådan erbjudas.

- Har ni gett den enskilde en möjlighet att samtycka till den nu föreslagna vården enligt LVU?

JA Gå vidare till steg 3.

NEJ Erbjud frivillig vård.

STEG 3: De faktiska förhållanden som åberopas

3.1 Föreligger ett missbruk av beroendeframkallande medel?

Definition av beroendeframkallande medel: I LVU avses med beroendeframkallande medel sådana medel som alkohol, narkotika eller därmed jämförbara tekniska preparat som thinner. Till beroendeframkallande medel hör även flyktiga lösningsmedel, ersättningsmedel som hårvatten, deodoranter m.m. som innehåller alkohol. Vidare ingår icke-medicinskt och icke-vetenskapligt bruk av beroendeframkallande läkemedel, främst bensodiazepiner som Valium, Rohypnol, Stesolid m.fl. (Prop. 1979/80:1 Del A s. 33)

Observera att dopningsmedel inte definieras som ett beroendeframkallande medel, men att missbruk av dopningsmedel kan tas upp under grunden ”annat socialt nedbrytande beteende” (i den här frågan är en lagändring aviserad, se SOU 2015:71 s. 345 f.) Steg 3.3.

Vad som räknas som missbruk bestäms utifrån vilket preparat det rör sig om, hur ofta och hur mycket den unge konsumerar och vilken påverkan bruket har på den unges hälsa eller utveckling.

Om det inte finns något förhållande som når upp till ”missbruk”, gå vidare till steg 3.3 där ni kan rita upp en helhetsbild kring den ungas situation.

Föreligger ett missbruk av beroendeframkallande medel?

JA, det föreligger ett missbruk av beroendeframkallande medel. ☒☒Komplettera eventuellt med ytterligare grund enligt steg 3.2.

NEJ, det föreligger inget sådant missbruk. ☒☒Komplettera eventuellt med ytterligare grund enligt steg 3.2.

3.2 Föreligger brottslig verksamhet?

Grunden ”brottslig verksamhet” handlar om brottslighet som ger uttryck för en bristande anpassning till samhällslivet. Det räcker inte med så kallade bagatellförseelser och inte heller med enstaka andra brott som inte är av allvarlig art. Sådant kan i stället bakas in i beskrivningen av en ungdoms ”socialt nedbrytande beteende” i dess helhet.

Omfattningen och digniteten av brotten bedöms och man tar ställning till om den unge har etablerat en kriminell livsstil.

Föreligger brottslig verksamhet?

JA, brottslig verksamhet föreligger. ☒☒Komplettera eventuellt med ytterligare grund enligt steg 3.3.

NEJ, brottslig verksamhet kan inte göras sannolikt. Gå till steg 3.3.

3.3 Finns det något annat socialt nedbrytande beteende?

Det här är en ”slasktratt” som lämnar utrymme för övriga beteenden, utöver missbruk av viss dignitet (3.1) och kriminalitet av viss dignitet (3.2). Här har ni möjlighet att beskriva den unges beteende som avviker från samhällets grundläggande normer och den unges situation i dess helhet. Gör en sammantagen bedömning av de olika beteenden som den unge uppvisar.

- Uppmärksamma praxis kring utåtagerande beteenden såsom symtom på psykisk sjukdom (RÅ 2010 ref. 24). (På den här punkten är en ändring aviserad i SOU 2015:71 s. 338 ff.)
- Uppmärksamma praxis om flickors önskan att återförenas med sin familj i en hederskultur (se HFD 2015 ref. 17). (Problematiken avhandlas i SOU 2015:71, s. 305 ff.)

- Uppmärksamma praxis om ungdomars önskan att inte bli föremål för medicinsk vård (HFD 2015 ref. 42).

Finns det något annat socialt nedbrytande beteende?

JA, det föreligger ett socialt nedbrytande beteende. ☒☒Gå vidare till steg 4.

NEJ, det föreligger inte ett socialt nedbrytande beteende (vilket inkluderar att inte heller 3.1. eller 3.2 är uppfyllda). Ni kan inte gå vidare med ett LVU-ärende.

STEG 4: Finns det en påtaglig skaderisk med hänsyn till den ungas hälsa eller utveckling?

Bevisning

Skador: Har faktiska skador redan inträffat? Vilka?

Skaderisker: Finns det klara, konkreta, påvisbara risker för skada utifrån de i steg 3 åberopade omständigheterna? Vilka är skaderiskerna? Gör en prognos. Vad händer med ungdomen om hen inte får den föreslagna vården? Detta måste uttryckas klart och tydligt.

- RÅ 2009 ref. 64 Vid den bedömning som ska göras måste utgångspunkten vara barnets aktuella situation och en närliggande eller klart förutsebar utveckling av situationen. Hypotetiska resonemang om framtida händelser kan inte ligga till grund för ett beslut om tvångsvård.

Finns det en påtaglig skaderisk med hänsyn till den ungas hälsa eller utveckling?

JA, det finns en påtaglig skaderisk. Gå vidare till steg 5.

NEJ, det finns ingen påtaglig skaderisk. Gå inte vidare med LVU-ärendet.

STEG 5: Vårdbehovet

Vad behöver ungdomen? Detta skriver ni in i vårdplanen som ni hänvisar till och redogör för i utredningen och i ansökan om LVU-vård. Behövlig vård ska medföra att ungdomen inte längre löper risk för skada. Utredningen av vårdbehovet utmynnar i föreslagen vård (en vårdplan).

STEG 6: Finns det ett samtycke till vården?

Samtycke krävs från:

- vårdnadshavarna om barnet/ungdomen är under 15 år
- både vårdnadshavarna och ungdomen om ungdomen har fyllt 15 men inte 18 år
- ungdomen om hen har fyllt 18 år.

Möjlig invändning 1 från vårdnadshavarna/ungdomen: Det konkreta vårdförslaget utgör inte behövlig vård. Frivilliga möjligheter är inte uttömda och ett nytt vårdförslag läggs.

Bemöt invändningen: Öppenvårdsalternativen är uttömda och det föreslagna alternativet är inte lämpligt.

Möjlig invändning 2: Det finns ett samtycke.

Bemöt invändningen: Samtycket är inte tillförlitligt. Samtycket präglas av ambivalens. Vårdens genomförande äventyras.

Finns det ett samtycke till vården?

JA, alla samtycker genuint. Gå inte vidare med LVU-ärendet. Vård kan ges med stöd av socialtjänstlagen.

NEJ, samtycke till den föreslagna vården saknas eller är inte tillförlitligt. Gå vidare med LVU-ärendet.

STEG 7: Barnets/den unges bästa

Vad som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut enligt LVU. Det ska säkerställa att barnets hälsa eller utveckling inte skadas.

Kontrollera att följande är dokumenterat i utredningen och ansökan:

- barnets bästa utifrån professionens expertis (vad professionella vuxna anser att barnet behöver)
- barnets bästa utifrån barnets egen synvinkel
- att barnet har fått information
- att hänsyn har tagits till den ungas vilja med beaktande av ålder och mognad och utifrån det objektivt långsiktigt bästa för ungdomen

STEG 8: Ett omedelbart omhändertagande?

I det ögonblicket ni kommer fram till:

- att det är sannolikt att barnet behöver vård enligt LVU (på grund av att hen utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende) – och ni har starka indikationer på att en utredning kommer att kunna göra sannolikt att kriterierna för LVU-vård är uppfyllda,
OCH
- att det gäller att agera snabbt (rättens beslut på grundval av en ansökan kan inte avvaktas) för att undgå fara för den unga (det finns risk för hälsa och utveckling, att utredningen försvåras eller att vidare åtgärder hindras),

ska du fatta ett beslut om ett omedelbart omhändertagande. Se 6 § LVU.